

ПРОТОКОЛ № 6

Шосте засідання Робочої групи з формування стратегій розвитку міжнародної торгівлі та аналізу їх реалізації Ради з міжнародної торгівлі

21 листопада 2019 р., 10:00-12:00
Місце проведення: БЦ Панорама,
офіс GIZ, вул. Велика Житомирська 20.

ПРИСУТНІ: Додаток 1

На засіданні Робочої групи з формування стратегій розвитку міжнародної торгівлі та аналізу їх реалізації Ради з міжнародної торгівлі (далі - Робоча група РМТ) присутні 12 з 20 членів складу Робочої групи РМТ, що дає можливість встановити кворум та визнати засідання правомочним для прийняття рішень.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ

1. Вступне слово керівника Робочої групи РМТ Юрія Федчишина.
2. Виклики та можливості торговельної політики України. Доповідає: Ігор Гужва, Директор Центру розвитку ринкової економіки CMD-Ukraine.
3. Експортна стратегія для сектору харчової та переробної промисловості на 2019-2023 роки: порівняльний підхід. Доповідає: Олексій Омеляненко, Національний координатор.
4. Сучасний стан та перспективи реформи торговельних процедур. Доповідає: Олександр Лазарєв, співголова Митного комітету Європейської Бізнес Асоціації, генеральний директор Lamarin LLC
5. Заключне слово керівника Робочої групи Юрія Федчишина.

ХІД ЗАСІДАННЯ

Питання №1. Вступне слово керівника Робочої групи РМТ Юрія Федчишина.

Юрій Федчишин поінформував членів Робочої групи РМТ про те, що визначається новий формат роботи Ради з міжнародної торгівлі, який згодом буде відображено в нормативно-правових актах. Єдиною постійно діючою Робочою групою відповідно до проекту про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України «Про утворення Ради з міжнародної торгівлі» буде Робоча група зі спрощення процедур торгівлі. Інші робочі групи будуть створюватись точково задля вирішення актуальних задач за рішенням Ради з міжнародної торгівлі.

Питання №2. Виклики та можливості торговельної політики України. Доповідає: Ігор Гужва, Директор Центру розвитку ринкової економіки CMD-Ukraine

У своїй презентації Ігор Гужва окреслив існуючий стан справ в економіці та торгівлі України. Так, практично протягом усього періоду незалежності України частка промисловості у ВВП скорочувалась, у той час як обсяги торгівлі збільшувались. У структурі експорту України переважає експорт сировинної продукції та товарів первинної обробки і переробки, у той час як машинне обладнання і готова продукція займають незначну частку. Структура імпорту натомість складається переважно з готової продукції та обладнання, меншу частку займають сировина та напівфабрикати. Дефіцит у зовнішній торгівлі України збільшується протягом тривалого часу, а участь України у глобальних ланцюгах доданої вартості зводиться до первинних сировинно-орієнтованих ланцюгів доданої вартості.

На думку Ігоря Гужви, основними проблемами виходу на зовнішні ринки є:

- відсутність номенклатури товару;
- складні умови доступу до ринків;
- дефіцит фінансових ресурсів;
- надмірна бюрократія та слабкість інституцій.

Для вирішення зазначених вище проблем необхідно:

- створити Банк розвитку, який надаватиме державну підтримку для запуску виробництва та розвитку інфраструктури;
- реформувати законодавчу базу, що регулює діяльність індустріальних парків, які б передбачали надання фіскальних та фінансових стимулів для резидентів;
- реформувати систему державних закупівель шляхом запровадження багатофакторної моделі оцінки тендерних пропозицій;
- передбачити безкоштовне під'єднання промислових об'єктів до інженерних мереж (електроенергія, газ, вода).

Під час доповіді Ігор Гужва порівняв ставки митного тарифу в Україні з іншими країнами, зазначив інструменти інтенсифікації та диверсифікації торгівлі, а також інституційні заходи сприяння зовнішній торгівлі, зокрема:

- забезпечення повноцінного запуску Експортно-кредитного агентства,
- формування мережі торгових представництв за кордоном,
- розвиток інфраструктури з оцінки якості і безпеки продукції,
- розвиток діяльності торгових домів,
- відновлення академії зовнішньої торгівлі,
- підвищення спроможності використання інструментів торговельного захисту, та
- створення нотифікаційного центру.

На завершення, п. Гужва звернув увагу на необхідності збільшення частки переробної промисловості в Україні до 20% і підкреслив, що виконання запропонованих заходів

дозволить збільшити розмір ВВП у середньостроковій перспективі до \$200 млрд.

Питання від Олени Кудряк, керівниці Українського центру сприяння інвестиціям та торгівлі: На основі чого робились оцінки? Які методи та моделі застосовувались при проведенні даного дослідження?

Відповідь від Ігоря Гужви: Було застосовано декілька моделей. У першу чергу, використано загально світову базу даних таблиць затрати-випуск (input-output), включно з іншими інструментами, зокрема GTAP (модель відносної рівноваги). Дослідження проводилось фахівцями Центру розвитку ринкової економіки CMD-Ukraine, які пройшли навчання на спеціальних курсах Світового банку з моделювання і прогнозування, виходячи із зазначених баз даних.

Питання №3. Експортна стратегія для сектору харчової та переробної промисловості на 2019-2023 роки: порівняльний підхід. Доповідає: Олексій Омеляненко, Національний координатор.

Під час свого виступу Олексій Омеляненко наголосив на тому, що Україна стала впливовим та стабільним гравцем на ринку сільськогосподарської продукції. Експорт продукції сектору у 2018 році складає майже \$18,6 млрд. Україна посідає перше місце у світі з експорту соняшникової олії, а також займає провідні місця з експорту кукурудзи, пшениці тощо. Разом з тим, починає поступово підніматись в експорті переробної продукції (наприклад, в експорті вершкового масла Україна посіла 5 місце у світі).

Станом на сьогодні, експорт готової сільськогосподарської продукції займає близько \$2 млрд, продукції первинної обробки - \$6 млрд, проте найбільше експортується сировини на \$10 млрд, що, у свою чергу, дозволяє Україні впливати на формування світових потоків.

Однак, основним завданням для сектору харчової та переробної промисловості України є збільшення експорту саме переробної продукції, що є метою розробки зазначеної Стратегії.

Основними цілями експортної Стратегії у цьому секторі є:

- надання підтримки українським експортерам для реагування на світовий попит та збільшення своєї частки ринку; посилення присутності на існуючих та налагодження постачання продукції на нові ринки;
- посилення конкурентоспроможності підприємств сектору через надання підтримки для удосконалення та диверсифікації асортименту їх продукції та послуг;
- удосконалення національних стандартів та системи управління якістю для підвищення конкурентоспроможності українських підприємств та їх експортної продукції.

Олексій Омеляненко також пояснив, чим відрізняється Експортна стратегія для сектору

харчової та переробної промисловості на 2019-2023 роки, розроблена за участю експертів Міжнародного торговельного центру (МТЦ) від Стратегії розвитку експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості на період до 2026 року, затвердженої Розпорядженням КМУ №588-2019-р від 10 липня 2019. О. Омеляненко зауважив, що стратегічні цілі обох стратегій загалом співпадають та відповідають запитам ринку, проте існує низка відмінностей, тому варто внести зміни до схваленої КМУ Стратегії розвитку експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості на період до 2026 року, доопрацювавши її за рахунок Експортної стратегії для сектору харчової та переробної промисловості на 2019-2023 роки.

Підсумовуючи свій виступ, Олексій Омеляненко наголосив, що Україна повинна бути визнана як глобальний, конкурентоспроможний і надійний партнер, який відповідає потребам світового ринку та пропонує широкий асортимент якісної продукції харчової та переробної промисловості з високою доданою вартістю та з аутентичними смаковими властивостями.

Питання від Віталія Бігдая, менеджера програми сприяння експорту Фонду Western NIS Enterprise Fund, члена Робочої групи РМТ: Який статус Стратегії, яку розробило Мінагрополітики: чи це внутрішній продукт Міністерства? Чи проводило Мінагрополітики робочі групи?

Відповідь Олексія Омеляненка: Наскільки мені відомо, Мінагрополітики також збирало робочі групи, це відчувається судячи по Плану дій цієї Стратегії. Щодо Експортної стратегії на 2019-2023 роки стратегії, ми розробляли загальний План дій, який би підходив для усіх товаровиробників. Загалом ми активно брали участь у консультаціях один одного, це здебільшого був паралельний процес, тому маємо багато співпадінь.

Питання від Віталія Бігдая: Яка доля вашого продукту: надалі ви його видаєте як експертний документ?

Відповідь Олексія Омеляненка: Стратегію, напрацьовану у співпраці з МТЦ, передано Міністерству розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України і розміщено на офіційному сайті Мінекономіки. Оскільки КМУ схвалено Стратегію Мінагрополітики, найкращим виходом у цій ситуації є доопрацювання діючого Розпорядження та внесення змін до нього з врахуванням напрацьовань нашої Стратегії.

Коментар Ольги Календер, начальника відділу Державної політики експорту Департаменту розвитку експорту Мінекономіки: Я думаю, що ми будемо доопрацьовувати розпорядження. Ми маємо право ініціювати внесення змін до Розпорядження після об'єднання Мінекономіки з Мінагрополітики.

Питання від Соломії Лотоцької, керівниці проєкту Експортна стратегія України: Які тенденції об'єднання малих і середніх підприємств в асоціації? Які плани щодо вирішення логістичних питань, зокрема ситуації з перевезенням продукції через територію Польщі? Як боротись з ситуацією, що склалась, які є інструменти впливу, адже

така ситуація була і минулого року? Чи передбачені способи вирішення/запобігання таким ситуаціям?

Відповідь Олексія Омеляненка: Одразу почну з другого питання. Якщо ми відкриємо достатню кількість ринків, запропонуємо якісну “дешеву” продукцію, логістика буде шукати шляхи вирішення проблеми. Ми повинні стати надійним партнером, зараз весь ринок нас випробовує. Далі виходимо на наступний етап – переробка. Зараз немає достатнього рівня інвестицій для побудови переробки. Хоча є багато прикладів успіху, де Україна показує гарні результати.

Щодо об'єднання в асоціації, то це проблемне питання, адже залежить від наявності фінансування. Ментально доходять до розуміння, що закупка на об'ємі виходить дешевше. Таким чином, раніше йшло питання на виживання нашого сільського господарства, зараз вже йдеться про відбудову структури і системи.

Питання №4. Сучасний стан та перспективи реформи торговельних процедур.
Доповідає: Олександр Лазарев, співголова Митного комітету Європейської Бізнес Асоціації, генеральний директор Lamarin LLC.

Під час своєї доповіді Олександр Лазарев представив наступну інформацію:

- Україна поступово починає відходити від регуляторної спадщини, коли веденню бізнесу заважає постійна необхідність в отриманні тих чи інших дозволів.
- Першим кроком щодо покращення умов ведення бізнесу стало впровадження механізму “Єдиного вікна” на митниці.
- Зараз всі контрольні процедури проходять через електронні системи, тобто всі операції фіксуються.
- “Єдине вікно” посприяло не лише кращому розвитку експорту української продукції, а й суттєво скоротило контрольні процедури на імпорт.
- Україна на експорт (йдеться про класичний експорт) будь-яких дозвільних документів не вимагає, що суттєво пришвидшує процедуру імпортного оформлення, процедуру логістики.
- Якщо Україна орієнтується на промпереробку, то мають бути впроваджені більш прості та зрозумілі процедури організації промпереробки.
- Створення Єдиного казначейського рахунку допомогло при імпорті сплачувати податки на єдиний рахунок та оформлюватись на будь-якій митниці, що суттєво послабило фінансове навантаження великих імпортерів.
- Запровадження статусу авторизованих економічних операторів сприятиме взаємному з ЄС визнанню статусу операторів, у результаті торгувати з ЄС буде простіше.
- Необхідно поширювати рівень освіченості наших експортерів щодо наявних процедур торгівлі.
- Терміни валютного контролю розширились з півроку до року, встановлення мінімальних сум щодо яких не проводиться валютний контроль – все це стало причиною більшої активізації бізнесу, особливо малого та середнього.
- Створені стратегії працюють, це відчутно на місцях.

МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ,
ТОРГІВЛІ ТА СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Питання від Михайла Гармаша, радника відділу міжнародних фінансових інституцій, УЕС МЗС України: Чи правда, що дозволи на експорт взагалі скасовані? Тобто на озброєння тощо дозволи також непотрібні?

Відповідь Олександра Лазарєва: Мова йде про дозволи на експорт загальних товарів, ми не кажемо про спеціальні товари, які підлягають експортному контролю.

Питання від Михайла Гармаша: Чому періодично виникають проблеми на перетині кордонів (наприклад, ситуація, що склалась в Польщі)?

Відповідь Олександра Лазарєва: Це проблема в погодженні кількості дозволів на міжнародні перевезення між Міністерством інфраструктури України та Польщею. Потрібно провести велику роботу з нашими західними партнерами щодо збільшення кількості таких дозволів. Наші компанії вже знайшли вихід, вони просто перереєстровуються в Польщі, що суттєво шкодить українській економіці: це, в першу чергу, недонадходження в бюджет. Інше питання - треба розвивати інфраструктурні проекти. У нас не працює залізнична дорога з Європою. Треба інвестувати в колію, будувати станції, переходити на інше транспортне обладнання. Однак це питання дуже великих інвестицій. Я погоджуюсь, що це негативний стримуючий фактор щодо розвитку торгівлі.

Питання від Михайла Гармаша: Ви говорили про Пан-Євро-Мед. Наскільки я знаю, у рамках цієї угоди діє кумулятивна діагональ? Чому ви кажете, що вона не підходить для наших товарів?

Відповідь Олександра Лазарєва: Наразі між країнами немає підписаних договорів і немає процедур, як визначати цю кумуляцію, якими документами її підтверджувати. Ми неодноразово звертались і до митниці, і до МЗС, і до Мінекономіки, з питанням, коли це запрацює більш ніж з однією країною. З ЄС це працює, але якщо щось привести з ЄС, переробити і вивезти, наприклад, в Грузію, то це неможливо. Пан-Євро-Мед – це локальна угода, яка діє в рамках локальних угод. З локальних угод у нас включена угода лише з ЄС. Ця угода встановлює більш прості критерії переробки товарів, має більш гнучкі підходи до критеріїв переробки.

Сподіваємось, що всі угоди будуть підписані і підтвержені, та ми зможемо користуватись спрощеннями, адже це дасть великий поштовх для промпереробки сировини, яку можна буде переробити як в Україні, так і за кордоном, але якщо організатором переробки буде українська компанія, то податки залишаться все одно в Україні.

009-44100

Питання №5. Заключне слово керівника Робочої групи Юрія Федчишина.

Можемо рекомендувати розроблену Експортну стратегію для сектору харчової та переробної промисловості на 2019-2023 роки як основу до внесення змін до схваленої КМУ Стратегії розвитку експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості на період до 2026 року.

**Керівник Робочої групи з формування стратегій
розвитку міжнародної торгівлі та аналізу їх реалізації
Ради з міжнародної торгівлі**

Юрій Федчишин
